

2020-10-22

Dnr RG 2020/656

Miljödepartementet

103 33 Stockholm

m.remissvar@regeringskansliet.se

Riksgäldskontorets remissvar på: Uppdaterad förordning om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor (M2020/01052/R)

Sammanfattning av Riksgäldens synpunkter

Riksgäldskontoret (Riksgälden) delar i huvudsak promemorians förslag och ställer sig positiv till de nya uppdrag som föreslås. Riksgälden har dock dessa huvudsakliga synpunkter i sak:

- Det är inte lämpligt att alla anläggningshavarna ger in säkerheter samtidigt.
- Riksgälden bör ges rätt att besluta om en anläggningshavare ska ställa tilläggsäkerheter.
- Riksgälden bör ges rätt att besluta om vilka villkor säkerheterna ska förenas med.
- Överklaganden av Riksgäldens prövningsbeslut bör ske till regeringen.
- Riksgäldens avgifter för att handlägga ärenden om säkerheter och utöva tillsyn bör inte kunna överklagas.

Riksgäldens synpunkter lämnas i det följande och följer promemorians disposition.

Fördelning av ansvar och uppgifter (Avsnitt 6.1)

Riksgälden ställer sig positiv till de nya uppgifter som föreslås. Uppgifterna kommer att kräva förberedelser bland annat i form av nyrekrytering. Uppgifterna väntas omfatta tre årsarbetskrafter (inledningsvis kanske mer). Riksgälden vill dock understryka att detta är en mycket preliminär bedömning. Det mest troliga datumet för ikraftträdande (den 1 januari 2022) ger god tid till relevanta förberedelser.

Lägre ansvarsbelopp för vissa anläggningar och transporter (Avsnitt 6.3)

I författningsförslagen ges Riksgälden möjlighet att yttra sig över, den till Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) inlämnade, ansökan om ett lägre ansvarsbelopp för en anläggning och transport. Ett krav på att Riksgälden ska, istället för att Riksgälden får möjligheten att, yttra sig skulle tydliggöra och underlätta processen för hur SSM ska hantera en ansökan. Riksgäldens yttrande bör begränsas till förslaget på ansvarsförsäkring och kompletterande säkerhet.

Säkerhet för ersättningsansvaret (Avsnitt 6.4)

Riksgälden bedömer att säkerheternas utformning behöver regleras ytterligare. Riksgälden bedömer att:

- en reglering om att förena säkerheterna med riskbegränsande villkor behöver tillföras,
- processen med att kalla på säkerheterna behöver tydliggöras,
- villkoren för hur en ansvarsförsäkring eller annan säkerhet kan sägas upp eller upphöra att gälla behöver tydliggöras och
- vem som förvaltar säkerheterna behöver tydliggöras.

Enligt promemorian kommer dessa frågor att behandlas i utredningen om skadereglering vid en radiologisk olycka. Utredningens förslag inom detta område kommer att bli mycket viktiga för att Riksgälden ska kunna utföra de uppgifter som föreslås på ett effektivt sätt.

Av 30 § lagen (2010:950) om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor (ansvarslagen) följer att en innehavare av en svensk anläggning ska ha en ansvarsförsäkring eller se till att annan ekonomisk säkerhet ställs. Riksgälden ställer sig frågande till hur skrivningen i 10-11 §§ i förordningsförslaget - om att en innehavare ska ha en ansvarsförsäkring - förhåller sig till lagens bredare lydelse.

Prövning av säkerheter (Avsnitt 6.5)

Att alla anläggningshavarna ger in säkerheter samtidigt är inte effektivt

Det är det inte lämpligt att alla anläggningshavarna ger in säkerheter samtidigt. Detta för att effektivisera Riksgäldens arbete och undvika arbetstoppar i början på året (tidpunkten sammanfaller med när tillståndshavarna i finansieringssystem för kärntekniska restprodukter lämnar förslag på säkerheter). Förordningen bör ge utrymme för en annan ordning eller ge Riksgälden ett bemyndigande att besluta om föreskrifter i frågan.

Processen kring tilläggsäkerheter bör förtydligas

Det bör framgå vem som beslutar om vilka villkor säkerheterna ska förenas med. Denna uppgift bör rimligtvis ligga på Riksgälden. Förordningen bör tydliggöra ordningen eller ge Riksgälden ett bemyndigande att besluta om föreskrifter i frågan.

Författningsförslagen kring en särskild försäkring för transporter behöver ses över

Riksgälden ställer sig frågande till att 18 § i förordningsförslaget hänvisar till 11-12 §§ och inte 17 § i förordningsförslaget. Detta behöver ses över. Riksgälden har idag svårt att bedöma om prövningsfristen (tre veckor) är rimlig för att utföra den prövning som föreslås.

Underrättelse om otillräcklig ersättning (Avsnitt 6.6)

Riksgälden instämmer med att processen hur säkerheterna ska tas i anspråk behöver en tydligare reglering. Frågan ska behandlas av utredningen om skadereglering vid en

radiologisk olycka. Utredningens förslag inom detta område kommer att bli mycket viktiga för att Riksgälden ska kunna utföra de uppgifter som föreslås på ett effektivt sätt.

Överklagande (Avsnitt 6.8)

I finansieringssystemet för kärntekniska restprodukter överklagas beslut till regeringen. Detta kan ses som att regeringen bedömer att den bäst kan avgöra statens riskpreferens. Om ett beslut från Riksgälden, baserat på ett tidigare principiellt avgörande från regeringen, överklagas till förvaltningsdomstol innebär det i praktiken att domstolen kommer att pröva staten riskpreferens. Detta samt att regeringen tar de principiella besluten i ansvarssystemet talar för att överklaganden av Riksgäldens beslut bör sker till regeringen.

I promemorian föreslås att Riksgäldens avgifter för att handlägga ärenden om säkerheter och utöva tillsyn ska kunna överklagas. Detta kommer att skapa en orimlig osäkerhet kring vilka resurser som myndigheten har för denna verksamhet. Riksgäldens avgifter bör således inte kunna överklagas av anläggningshavarna.

Övergångsbestämmelser (Avsnitt 6.10)

Riksgälden misstänker att 4. i förordningsförslaget övergångsbestämmelser ska hänvisa till 6 § och inte 4 § i förordningsförslaget. Detta bör ses över.

I detta ärende har riksgäldsdirektör Hans Lindblad beslutat efter föredragning av analytikern Richard Ström. I den slutliga beredningen har även avdelningschefen Magnus Rystedt, enhetschefen Peter Stoltz, enhetschefen Peter Mårtensson och kreditriskanalytikern David Candelöf deltagit.

Hans Lindblad, beslutande

Richard Ström, föredragande